

1974-2024

50

מאירס ג'וינט
ברוקדייל

שינויים במבנה המשפחה: נתונים, מגמות וכיווני פעולה

יואה שורק וצ'סלב קונסטנטינוב
ברכי בן סימון

עריכת לשון: רונית כהן בן-נן
תרגום לאנגלית (תקציר): עמי אשר
עיצוב גרפי: ענת פרקו טולדנו

עורכת ראשית: רויטל אביב מתוק

מכון מאירס ג'וינט ברוקדייל

ת"ד 3886 ירושלים 9103702

טלפון: 02-6557400

brook@jdc.org | brookdale.jdc.org.il

ירושלים | אדר תשפ"ה | מארס 2025

תקציר

מושג המשפחה הפך עם השנים לאמורפי יותר, וגבולותיו התערערו ונעשו דינמיים יותר. שינויים אלו הביאו להופעת דגמים פוסט-מודרניים של משפחות. אף כי מבנה המשפחה בישראל יציב הרבה יותר מאשר במדינות מפותחות אחרות ודומה יותר למוסד המשפחה המסורתי, גם בו ניכרים שינויים בעשורים האחרונים.

במסמך זה מוצגים נתונים מעודכנים על מבנה המשפחה בישראל, והוא נכתב בהמשך למסמך קודם שפורסם בשנת 2021 לבקשת האגף הבכיר למחקר, תכנון והכשרה (מתו"ה) במשרד הרווחה והביטחון החברתי. במסמך נבחנות מגמות עיקריות שחלו במבנה המשפחה במטרה לספק מידע עליהן ועל סוגיות הנובעות מהן ומצריכות היערכות של שירותי הרווחה והתאמות בפעילותם.

מקור הנתונים הוא פרסומים וסקרים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (למ"ס), שנתון החברה החרדית של המכון הישראלי לדמוקרטיה, דוחות ממדי העוני והאי-שוויון של הביטוח הלאומי, פרסומים של ה-OECD ונתונים מן הסקר החברתי האירופי (ESS).

הנתונים מלמדים על דחיית גיל הנישואין וההורות, על ירידה בשיעור הפרייון הכולל וביציבות מוסד הנישואין ועל עלייה בשכיחות של משפחות בדגמים חדשים ובמשקי בית שאינם משפחתיים או ללא ילדים. מגמות אלו מאפיינות במידה זו או אחרת את כל הקבוצות באוכלוסייה, אך ההבדלים ביניהן ניכרים. השינויים שחלו במבנה המשפחה מחייבים תשומת לב מצד השירותים החברתיים, בין השאר לצורך אימוץ תפיסה עדכנית של מושג המשפחה, התאמה של ההכשרות לעובדים ושל המענים למשפחות ומתן דגש על קבוצות שעלולות להיפגע במיוחד משינויים אלו.